

Yttrande

Kulturdepartementet

2024-09-13

Ku2024/00602**Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider****SOU 2024:34**

Trajosko Drom har ombetts lämna synpunkter på utredningen SOU 2024:34

4:1 Public service-företagens unika roll och betydelse för samhället och publiken.

Vi tillstyrker att public service ska stå för diversitet och mångfald genom att tillgodose skiftande smaker, intressen och behov samt spegla olika åsikter. Särskild hänsyn ska tas till olika minoriteter och underrepresenterade grupper i samhället. Vidare ses det som viktigt att public service fyller en demokratisk funktion genom att tillhandahålla balanserad och opartisk information till medborgarna. En grundläggande förutsättning anses också vara att public service som institution är oberoende från staten och olika särintressen i samhället samtidigt som samhället och publiken har möjlighet till ansvarsutkrävande

5.3.6 Krav på innehållet i publiceringar från public service

Med stöd av bestämmelserna ställs även upp villkor om bland annat nyhetsverksamhet, kulturutbud, programutbud för barn och unga samt utbud på de nationella minoritetsspråken och teckenspråket.

8.4.8 Stärkt kvalitet i utbudet på de nationella minoritetsspråken och teckenspråk

Vi tillstyrker förslagen om att stärka utbudet på de nationella minoritetsspråken, inklusive romani chib, samt teckenspråk. Förslaget betonar på ett viktigt sätt behovet av både ett kvantitativt och kvalitativt ökat programutbud, vilket är avgörande för att bevara och utveckla dessa språk och kulturer. För romer och andra nationella minoriteter är det centralt att utbudet inte bara möter språkliga behov utan även bidrar till att utveckla den kulturella identiteten, vilket bland annat spelar en avgörande roll för språkens långsiktiga överlevnad och revitalisering.

Vi ställer oss bakom vikten av en kontinuerlig dialog med minoritetsgrupperna, då detta säkerställer att programmen är relevanta och av hög kvalitet. Denna dialog bidrar till att främja både språklig och kulturell kompetens inom public service och stärker Sverige som helhet. Genom förslaget kan Sverige bättre uppfylla sina förpliktelser i enlighet med Europarådets ramkonvention.

7.3.1 Användningen av text i den digitala verksamheten

9.3.5 Synpunkter från Tidningsutgivarna (TU)

Vi tillstyrker att något sådant samband inte behöver finnas när det gäller kort innehåll om snabba nyhetshändelser eller om nyhetsituationer med snabbt förlopp eller nyhetsinnehåll på samiska och romani samt på landets övriga minoritetsspråk. Utan begränsning föreslås public service-företagen kunna använda text för UR:s utbildningsuppdrag och på minoritetsspråk.

16.5.1 Public service-företagens användning av externa internetplattformar

Tillstyrker då det är av högsta vikt att nå ut med public service-innehåll till marginaliserade grupper som är extra utsatta för desinformation.

19.4.4 UR:s budgetunderlag

UR vill stärka sitt utbud under tillståndspanoroden inom flera viktiga områden:

- **Stöd för skolframgång:** Fler program behövs för grundskola, anpassad grund- och gymnasieskola. Utbudet för pedagogiska dramaprogram och vetenskap måste öka, och digitala mediepedagogiska material bör utvecklas för att förbättra utbildningsnyttan.
- **Medie- och informationskunnighet:** Fler program om källkritik och källtillit behövs för att stärka elever och allmänhetens förståelse, särskilt för anpassade grupper som personer med funktionsvariation och nyanlända.
- **Folkbildning för unga:** UR vill nå unga med folkbildning för att stärka lärandet och motverka faktaresistens och polarisering.
- **Nationella minoriteter:** Utbudet för minoritetsspråk ska förstärkas och anpassas till fler åldrar och nivåer.

Säkerhet och totalförsvär

Vi tillstyrker vikten av att public service beredskapsuppdrag moderniseras för att möta de ökade behoven av säker och pålitlig informationsspridning i en alltmer digitaliserad värld. Utredningen från public service-kommittén föreslår att SVT:s uppdrag breddas till att omfatta digitala plattformar som SVT Play och SVT Nyheter, vilket skulle säkerställa att viktig samhällsinformation når allmänheten i kris- och krigssituationer, oavsett teknologiska förändringar.

Denna anpassning är av vikt för att säkerställa att befolkningen har tillgång till tillförlitlig information, speciellt i ett allt mer hotfullt säkerhetsläge där cyberattacker och desinformation blir vanligare. Public service har redan en central roll med sin spridning och förtroende hos befolkningen, och genom denna modernisering kan de fortsätta att vara en pålitlig källa i krissituationer.

Vi tillstyrker starkt vikten av att denna utveckling sker och framhåller att det är en angelägenhet för hela samhället att säkerställa robusthet och säkerhet i den digitala infrastrukturen. Det är centralt med tillräckliga medel för public service förmåga att genomföra sitt utvidgade uppdrag fullt ut. Det är därför avgörande att dessa resursbehov adresseras för att PS ska kunna fortsätta sin roll som en central del av Sveriges totalförsvaret.

Författningskommentar – Opertiskhet och saklighet 5 §

Vi vill betona vikten av detta: Hos granskningsnämnden för radio och tv finns sedan lång tid tillbaka praxis kring hur kravet på opertiskhet och saklighet tillämpas på innehållet i radio- och tv-program. Det nya kravet kommer att omfatta innehållet i fler publiceringar än vad nuvarande krav omfattar. Granskningsnämndens praxis kommer därför att behöva utvecklas och anpassas för att kunna tillämpas även på den nya typ av publiceringar som kravet ska gälla för.

Kreativa sektorer och näringar i Sverige och SVT:s betydelse

Public service har en avgörande roll som en motor för de kreativa sektorerna i Sverige, där SVT har ett särskilt ansvar för att stärka och främja svensk TV- och filmproduktion samt bevara det svenska språket och kulturella värden. Vi tillstyrker att utredningen erkänner vikten av ett fortsatt brett innehållsuppdrag för SVT, då detta säkerställer ett mångsidigt och högkvalitativt programutbud som är nödvändigt för att behålla allmänhetens förtroende och stärka den demokratiska infrastrukturen.

SVT bidrar väsentligt till den svenska produktionsmarknaden, och är ofta den enda köparen av program från fristående produktionsbolag. Detta visar att public service inte bara är en viktig aktör för innehållsproduktion utan även en avgörande ekonomisk kraft för den inhemska mediemarknaden.

Det är därför viktigt att tillräckliga resurser tillförs för att PS ska kunna uppfylla sitt breda uppdrag och fortsätta spela en central roll i den svenska medielandskapet och produktionsmarknaden.

UR

Vi tillstyrker förslagen i betänkandet då de stärker public service-uppdraget, vilket är viktigt för demokratin och sammanhållningen i samhället. Ett mångsidigt programutbud och ökade krav på program på minoritetsspråk och teckenspråk är centralt. Vi ser positivt på att uppdraget blir teknikneutralt, vilket gör att UR kan nå fler, särskilt yngre generationer.

UR:s viktiga roll inom folkbildning, särskilt kring minoriteter och medie- och informationskunnighet, bör fortsatt stärkas. Även beredskapsuppdraget, där UR stöttar samhället vid kriser, är avgörande och behöver mer resurser för att kunna fullgöras.